

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Õiguslik analüüs

Rändveelindude jahi piirangute piisavusest

Koostajad:

Siim Vahtrus
Kadi-Kaisa Kaljuveer

Detsember 2016

Sisukord

1. Lähteülesanne ja metoodika	3
2. Linnujahi regulatsioon kehtivas õiguses.....	4
2.1. Veelindudele jahi pidamise korraldus.....	4
2.2. Jahi pidamise õigus.....	5
2.3. Arvepidamine ja kontroll kütitud ulukite üle	6
2.4. Jahi pidamise täiendavad piirangud.....	6
2.5. Sanktsioonid jahindusalaste reeglite rikkumise eest.....	6
3. Veelindude jahi piiramise õiguslikud alused.....	7
3.1. Põhiseadus.....	7
3.2. EL linnudirektiiv.....	8
3.3. Aafrika ja Euraasia rändveelindude kaitse kokkulepe	8
4. Linnujahi piirangute piisavus	9
4.1. JahiS sätestatud käitumiseeskirjade piisavus kõrgemalseisvate õigusaktide valguses.....	9
4.2. JahiS sätete piisavus praktikas esinevate probleemide lahendamiseks.....	9
5. Alternatiivsed võimalused probleemide lahendamiseks.....	10
5.1. Riigipoolse tõhusa kontrolli tagamine veelindude kütamise mahu üle	10
5.2. Jahipidamisele seatud reeglite järgimise tagamine.....	12
6. Eelistatud lahendused veelindude jahiga seotud probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks.....	15

1. Lähteülesanne ja metoodika

Eestis, eelkõige saartel ja läänerannikul on sügise linnurände ajal hakanud toimuma säästva jahinduse põhimõtetega vastuolus olev ja ebaeetiline linnujaht. Eelkõige puudutab selline jaht Eestis sügisrände ajal peatuvaid rändveelinde, keda jahitakse lühikese perioodi jooksul suurel hulgal, sageli väikese arvu maaomanike ning jahikorraldajate ja nende poolt kokku pandud jahiseltskondade poolt. Selle nähtuse üheks põhjuseks on suurenenud jahiturism Eestisse teistest EL liikmesriikidest.

Meedias ilmunud teadete andmetel kasutavad eelkirjeldatud ebamõistliku ja ebaeetilise jahi korraldajad ühelt poolt ära kehtiva õiguse poolt pakutavaid võimalusi jahipidamiseks, ent leiab aset ka rikkumisi, nt kasutatakse keelatud peibutusvahendeid, keelatud jahipidamise vahendeid jne. Probleemist ollakse teadlikud juba mitu aastat, ent selle kordumine igal sügisel linnujahihooajal on tõstatanud küsimuse, kas kehtivad piirangud linnujahile ning selle jõustamise meetmed (sh vastutus rikkumiste eest) on piisavad.

Seejuures on jahipidamine eelkirjeldatud viisil tekitanud ühiskonnas tugeva negatiivse vastukaja. Eesti Ornitoloogiaühingu poole on korduvalt pöördunud nii kohalikud elanikud, suvemajade omanikud, loodusturismi korraldajad kui ka lihtsalt kodumaa looduse hoidmisest hoolivad inimesed, kes kõik on avaldanud oma hukkamõistu ja nõrdimust ebaeetilise jahipidamise vastu. Sellisel viisil jahipidamise on hukka mõistnud ka Eesti Jahimeeste Selts¹, kes on rõhutanud, et tegevus on vastuolus seltsi poolt vastu võetud jahinduse hea tavaga².

Käeoleva analüüsi eesmärgiks on selgitada kehtivas õiguses (eelkõige jahiseaduses (JahiS) ja selle rakendusaktides) sätestatud linnujahi regulatsiooni vastavust kõrgemalseisvatele õigusaktidele ja nende piisavust eelkirjeldatud probleemidega edukalt tegelemiseks. Piirangute piisavuse all mõistetakse siinkohal nii õiguslike käitumisreeglite piisavust kui ka nende reeglite täitmist tagavate kontrolli- ja sanktsioonimeetmete piisavust probleemide lahendamiseks ja ennetamiseks. Analüüs ei käsitle üksikute linnuliikide looduskaitselist seisundit ega muid linnujahiga seotud probleemkohti nagu arvatav pliihaavlite ebaseaduslik kasutamine linnujahil, jahilindude seire korraldus jms.

Analüüsi koostamisel on lähtutud seisuga 26.11.2016. a avalikult kättesaadavatest materjalidest. Analüüsi koostasid SA Keskkonnaõiguse Keskuse juristid Siim Vahtrus ja Kadi-Kaisa Kaljuveer. Analüüs on koostatud Eesti Ornitoloogiaühingu tellimusel ja osaliselt rahastatud EKO sihtkapitali poolt.

¹ Vt nt EJS presidendi ja tegevusjuhi 2015. a pöördumist: <http://www.ejs.ee/ejs-presidendi-margus-puusti-ja-tegevjuhi-tonis-kortsu-avalik-poordumine-estti-jahimeeste-poole-linnujahi-korraldamise-osas/> ja <http://www.ejs.ee/kutsume-ules-linnujahil-jargima-estti-jahinduse-linnujahi-hea-tava-ja-seadusandlikke-akte/>

² <http://www.ejs.ee/estti-jahinduse-hea-tava/>, mh näeb hea tava ette, et küttida ei tohiks rohkem linde, kui sina ise ja sinu jahisõbrad vajavad, kunagi ei tohiks huupi tulistada lendavaid linnuparvi, haavatud linnud tuleks kindlasti üles otsida jne.

2. Linnujahi regulatsioon kehtivas õiguses

Peamisteks õigusaktideks, mis Eestis linnujahi pidamist reguleerib, on jahiseadus (JahiS) ja selle alusel antud määrused. JahiS § 1 lg 2 sätestab seejuures, et JahiS kohaldatakse kaitstavatel loodusobjektidel (hoiualad, kaitsealad jne) kui looduskaitseadus (LKS) või selle alusel kehtestatud kaitsekord ei sätesta teisiti. LKS § 30 lg 2 p 1 ning § 31 lg 2 p 9 kohaselt on üldreeglina kaitseala siht- ja piiranguvööndis keelatud, samas võib kaitse-eeskirjaga jahti mõlemas vööndis siiski lubada. Seega võib teatud piirkondades olla jahipidamine täiendavalt reguleeritud (piiratud) ka LKS alusel.

2.1. Veelindudele jahi pidamise korraldus

Loomad ja linnud, kellele tohib jahti pidada, jaotakse kehtiva, 1. juunil 2013. a jõustunud JahiS kohaselt väike- ja suurulukiteks. Väikeulukite loetelu on kehtestatud KeM määruse „Jahieeskirin”³ lisas. Väikeulukiteks loetakse mh hulk haneliste seltsi kuuluvaid veelinde:

- rabahani (*Anser fabalis*);
- hallhani (*Anser anser*);
- suur-laukhani (*Anser albifrons*);
- kanada lagle (*Branta canadensis*);
- valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*);
- viupart (*Anas penelope*);
- rääkspart (*Anas strepera*);
- piilpart (*Anas crecca*);
- sinikael-part (*Anas platyrhynchos*);
- soopart (*Anas acuta*);
- rägapart (*Anas querquedula*);
- luitsnokk-part (*Anas clypeata*);
- punapea-vart (*Aythya ferina*);
- tuttvart (*Aythya fuligula*);
- mustvaeras (*Melanitta nigra*);
- sõtkas (*Bucephala clangula*).

Kehtiva jahiseaduse kohaselt võivad loomade küttimise mahtu reguleerida: a) maaomanik, b) jahipiirkonna kasutaja või c) Keskkonnaamet. Alljärgnevalt on erinevate isikute rolli täpsemalt selgitatud.

Küttimise mahu reguleerimine maaomaniku poolt

Kehtiva JahiS § 6 p 1 kohaselt on väikeulukitele jahi korraldamine omal maal maaomaniku õiguseks. JahiS § 6 p 3 kohaselt on maaomanikul ka õigus seada oma maal jahipidamiseks tingimusi või jahipidamine täielikult keelata.

JahiS § 22 lg 3 p 1 kohaselt otsustab maaomanik oma kinnisasja piires mh ka väikeulukite küttimise mahu. Seejuures ei ole ei JahiS-s ega selle alusel antud määrustes täpsustatud, millistest kriteeriumitest lähtudes maaomanik väikeulukite küttimise mahu kindlaks määrata võib, st üldjuhul on küttimise maht maaomaniku vaba voli.

Seejuures on jahipiirkondadesse kuuluvatel aladel maaomaniku soov küttimise mahu osas otsustavaks. Vastavalt JahiS § 40 lg-tele 4 ja 5 on jahipiirkonna kasutaja kohustatud

³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/115072016002>

maaomanikule või tema poolt määratud isikule väljastama jahiloa väikeulukite kütamiseks, kusjuures kütida lubatud jahilulukid (nende liigi) määrab maaomanik.

Kuigi neist sätetest ei tulene üheselt, nagu oleksid vastavad õigused vaid eraomanikel, ei ole selles osas riigile kuuluvate kinnisasjade puhul kindlaks määratud selget otsustuskorda. JahiS § 25 lg 1 viitab vaid, et riigivara valitseja otsustab, kes sõlmib jahipiirkonna kasutajaga lepingu maa jahipidamiseks kasutamise kohta (seega võib seda otsustada nii riigivara valitseja kui ka maad rentiv isik). Leping jahipiirkonna kasutajaga võib põhimõtteliselt sisaldada ka piiranguid kütitavate ulukite arvule või välistada mõne uluki kütamise täielikult.

Kütamise mahu reguleerimine jahipiirkondade kasutajate poolt

Jahipiirkondade kasutajatel on JahiS § 22 lg 3 p 2 kohaselt õigus kindlaks määrata väikeulukite kütamise maht vastavas jahipiirkonnas, arvestada tuleb vaid maaomanike seatud piirangutega. Seejuures ei ole seaduses sätestatud, millistest kriteeriumitest peaks jahipiirkonna kasutaja kütamise mahu määramisel lähtuma ning tehtud otsus haldusorganite poolset heakskiitu ei vaja.

Jahipiirkonna kasutajate poolt kindlaksmääratud kütamise mahu piiresse jäämise tagamine võib praktikas samas olla keeruline, seda just olukorras, kus piirkonda jäävad maaomanikud või nende määratud isikud aktiivselt jahiga tegelevad. Esiteks ei ole jahipiirkonna kasutajatel mingit alust keelduda maaomanikule tema kinnistul soovitud mahus jahiloa väljastamisest (vastupidi, selle tegemata jätmise on karistatav JahiS § 63 kohaselt). Teiseks saab jahipiirkonna kasutaja maaomanike poolt kütitud väikeulukite isendite arvu teada alles jahiaasta lõppedes, kui talle jahiluba tagastatakse.

Kütamise mahu reguleerimine Keskkonnaameti poolt

Kasutusse andmata jahipiirkonnas või jahimaal ja avaliku veekogu osas, mis jääb väljapoole jahipiirkonda, samuti jahipiirkonnaga liitmata kaitstaval loodusobjektidel annab jahilube välja Keskkonnaamet. JahiS § 23 lg 5 alusel antud määruse kohaselt otsustab Keskkonnaamet sellistel aladel kütitavate ulukite arvu. Arvestades JahiS § 22 lg-s 3 sätestatud reeglit, on erakinnistutel ja väikeulukite osas samas siiski siduvaks maaomaniku määratav kütatismahaht. Riigile kuuluvatel maadel saab Keskkonnaamet juhendada riigi kui maaomaniku esindaja tahtest kütatismahahtu osas ning kui see ei ole väljendatud, on põhimõtteliselt võimalik ka väikeulukite puhul erinõuetena määrata kindlaks ulukite arvu.

JahiS § 22 lg 4 näeb lisaks ette, et kütitavate väikeulukite mahu osas on Keskkonnaametil (KeA) õigus seada lisapiiranguid ja tingimusi lähtudes LKS § 49 alusel kehtestatud liigi kaitse või ohjamise tegevuskavast. Käesoleval ajal seda mehhanismi kirjeldatud probleemi lahendamiseks siiski kasutada ei saa, kuna ühegi väikeulukite hulka kuuluva hanelise kaitseks pole liigi kaitse tegevuskava kehtestatud.

Kokkuvõtvalt puuduvad riigil tänasel päeval head mehhanismid väikeulukite, sh veelindude kütamise mahu reguleerimiseks. Analüüsi koostamise ajal puuduvad eraisikutele kuuluvatel kinnistutel sekkumisvõimalused kütitavate isendite arvu reguleerimiseks seejuures täielikult.

2.2. Jahi pidamise õigus

Kehtiva JahiS kohaselt tõendavad väikeulukitele jahi pidamise õigust kehtiv jahitunnistus ja jahiluba.

Jahitunnistuse eesmärk on tõendada isiku oskust jahti pidada. Jahitunnistus antakse vähemalt 16-aastasele isikule, kes on läbinud jahindusala koolituse ja edukalt sooritanud jahiteooriaeksami ning juhul, kui soovitakse ka jahitulirelva kasutamise õigust, siis on vajalik sooritada laskekatsed⁴. Välisriigis antud kehtiva jahitunnistusega isikule antakse Eestis

⁴ Lähemalt reguleerib jahitunnistuse andmise korda KeM määrus nr 25.

jahipidamiseks vajalik jahitunnistus ilma koolitust ja eksamit läbimata vastava taotluse alusel.

Jahitunnistuse väljastamisest on eelnimetatud eelduste täitmise korral võimalik keelduda vaid juhul, kui isikult on kohtu poolt karistusena ära võetud jahipidamise õigus⁵ või isiku jahipidamisõigus on kohtu poolt peatatud seoses lapsele elatise maksmisega⁶.

Jahiluba annab jahitunnistusega isikutele õiguse pidada ulukitele jahti. Nagu eelpool välja toodud, on kinnistuomanikul õigus oma kinnistu piires otsustada, milliseid väikeulukeid (ja kui palju) küttida ning jahipiirkonna kasutaja on kohustatud talle või tema määratud isikule vastavate ulukite küttimiseks jahiloa andma. Muudel aladel annab jahiloa Keskkonnaamet. Seejuures ei määrata väikeulukite küttimise loal üldjuhul kindlaks küttida lubatud ulukite arvu, märgitakse vaid küttida lubatud liigid.

2.3. Arvepidamine ja kontroll kütitud ulukite üle

JahiS § 41 kohaselt toimub arvepidamine kütitud ulukite arvu üle jahiloa abil. Uluki tabamise korral tehakse jahiloale vastavasisuline märge. Kui suurulukite puhul tuleb märge teha viivitamata pärast uluki haavamist või surmamist, siis väikeuluki jahti puhul tuleb märked teha alles jahipäeva lõpus. Jahiloale märke tegemata jätmine on karistatav väärtena.

Jahilubade andjad saavad teatud piirkonnas kütitud ulukite kohta andmeid koondada selle läbi, et jahiluba tuleb selle kehtivuse lõppedes tagastada. Nagu eelpool märgitud, on loa kehtivusaeg kinnistuomaniku poolt oma kinnistul väikeulukeid jahtides isiku määrata ja võib kehtida terve jahiaasta, muudel puhkudel otsustavad loa kehtivuse jahipiirkonna kasutaja ja Keskkonnaamet. Seega on lõplikud andmed kütitud veelindude isendite arvu kohta võimalik saada alles jahiaasta lõppedes.

2.4. Jahi pidamise täiendavad piirangud

Lisaks sellele, et maaomanikul ja tema volitatud isikul peavad ka oma kinnistul jahti pidades olema jahitunnistus ja jahiluba, tuleb neil veelindude jahtimisel järgida ka erinevaid muid jahiseaduses jt õigusaktides sätestatud piiranguid, nt jahipidamisvahenditele (JahiS § 24 lg 1), jahipidamisviisidele (JahiS § 24 lg 2 ja jahieeskiri), keelatud on pliiaavlite kasutamine (JahiS § 26 lg 7) ning järgida tuleb jahieeskirja §-s 3 sätestatud linnujahi jahiaegu. Keelatud on elektrooniliste peibutusvahendite kasutamine (JahiS § 30 lg 1).

2.5. Sanktsioonid jahindusalaste reeglite rikkumise eest

Jahindusalaste reeglite järgimise üle teostab riiklikku järelevalvet Keskkonnainspeksioon (KKI). Korrarikkumiste tõrjumiseks on KKI-l õigus teha ettekirjutusi ning nende täitmata jätmise korral kohaldada sunniraha ülemmääraga 32 000 eurot.

Jahiuluki ebaseadusliku hukkamise eest on ette nähtud ka tekitatud kahju hüvitamine riigile. Veelindude osas on kahjumäärad vahemikus 20-40 eurot isendi kohta.

JahiS 8. peatükk sätestab lisaks eeltoodule jahindusalased väärtekoosseisud ja neile vastavad karistused. Karistatavad on nii jahipidamine nõutavate dokumentideta, keelatud vahendiga ja viisil, samuti keelatud ajal ja kohas. Eelnimetatud rikkumiste eest on nõudeid rikkuvat konkreetset isikut võimalik karistada nii rahatrahvi kui arestiga.

⁵ Jahipidamise õiguse saab karistusseadustiku (KarS) § 52 kohaselt kohtu poolt lisakaristusena ära võtta siis, kui küttimisega on tekitatud oluline kahju keskkonnale (KarS § 361), õiguse saab ära võtta kuni kolmeks aastaks.

⁶ Täitemenetluse seadustiku § 177² kohaselt võib seda teha juhul, kui isik ei ole maksnud kolme kuu jooksul korrapäraselt elatist ning kohtutäituril ei õnnestu seda sisse nõuda võlgniku vara arvelt, pärast kohtu poolt hoiatamist.

Jahiõiguse ära võtmine ja peatamine on käesoleval ajal võimalik vaid kohtu otsusega, kas lisakaristusena jahinõuete rikkumisega keskkonnale olulise kahju tekitamise korral või elatise maksmise nõude rikkumise korral.

3. Veelindude jahi piiramise õiguslikud alused

Veelindude jahi piiramiseks võib olla nii pragmaatilisi kui ka õiguslikke kaalutlusi. Käesolevas peatükis anname lühida ülevaate sellest, millised jahiseadusest üldisemad või kõrgemad õigusaktid annavad üldse aluse veelindude jahi piiramiseks ning millised on seadusandja kohustused selles küsimuses. Lähemalt analüüsime veelindude jahi seoseid Eesti Vabariigi põhiseaduse, EL nn linnudirektiiviga⁷, ning Aafrika ja Euraasia rändveelindude kaitse kokkuleppega⁸. Analüüsi eesmärk on luua alus hindamaks, kas kehtivat regulatsiooni võib pidada piisavaks ka õiguslikust aspektist.

3.1. Põhiseadus

Põhiseaduses reguleerivad looduskeskkonna kasutust ja kaitset § 5 ja § 53. Kuna käesolevas töös käsitletava probleemistiku üheks tahuks on ka omandiõiguse teostamine, on asjakohane käsitleda ka seda õigust reguleerivat põhiseaduse § 32.

Põhiseaduse § 5 sätestab, et Eesti loodusvarad ja loodusressursid on rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult. Põhiseaduse kommenteeritud väljaande⁹ kohaselt tuleneb sellest sättest riigile kohustus kujundada looduskeskkonna säästlikku ja avalike huvide kohast kasutamist tagav õiguslik režiim (§ 5 komm, p 1). Seejuures on paratamatu, et selline režiim võib piirata isikute õiguseid, sh omandiõigust. „Loodusvarad ja loodusressursid“ hõlmavad endast kõiki keskkonna põhilisi elemente, sh veelinnuliike ja nende liikide isendeid (vt ka § 5 komm, p 3). Riigi kohustuse olemasolu ja ulatus ei sõltu otseselt sellest, kas kaitstaval loodusvaral või ressursil on majanduslik väärtus või ei, kaitset vajavad ka majanduslikku tähtsust mitteomavad liigid (vt ka § 5 komm, p 4.1.).

Põhiseaduse § 53 sätestab isikute keskkonnakaitse alased põhikohustused, milleks on elu- ja looduskeskkonna säästmine ja keskkonnale kahju tekitamise korral kahju hüvitamine. Põhiseaduse kommentaaride kohaselt on looduskeskkonna (sh linnuliikide) säästmise kohustuse näol tegemist isikute avalik-õigusliku kohustusega. Kohustus on küll ka põhiseaduse sõnastuses realiseeritav, ent vajab tulemuste saavutamiseks kommentaaride koostajate hinnangul täpsustamist eriseadustes (vt § 53 komm, p 4 ja p 6). Kohustuse täpsustamisel tuleb silmas pidada proportsionaalsuse põhimõtet ja meetme mõju üksikisikute teistele põhiõigustele. Häiringute vältimist saab isikult nõuda ulatuses, mida ta on võimeline täitma (vt § 53 komm, p 6.2).

Linnujahi igasugune piiramine, sh kehtivas õiguses, piirab maaomanike omandiõigust, mis on sätestatud põhiseaduse §-s 32. Samas ei ole omandiõigus oma olemuselt piiratu, vaid seda võib erinevate (liht-)seadustega piirata. Seejuures on Riigikohus oma praktikas järjepidevalt asunud seisukohale, et üldjuhul võib omandiõigust piirata mis tahes eesmärgil, mis ei ole põhiseadusega vastuolus (RKPJKo 17.04.2012, 3-4-1-25-11, p 37; RKTkm 13.05.2003, 3-2-1-49-03, p-d 33–34). Arvestades, et jahipiirangute aluseks on põhiseaduses §-des 5 ja 53 sätestatud riigi ja üksikisiku kohustused, on omandiõiguse piiramine sel

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ, 30. november 2009, loodusliku linnustiku kaitse kohta - EÜT L 20, lk 7-25.

⁸ Aafrika ja Euraasia rändveelindude kaitse kokkulepe - ELT L 345, 8.12.2006, lk 26–72.

⁹ Madise, Ü. jt (toim). Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Kolmas, täiendatud väljaanne. Tallinn: Juura 2012.

eesmärgil põhimõtteliselt võimalik. Konkreetse piirangu puhul tuleb aga hinnata selle proportsionaalsust.

3.2. EL linnudirektiiv

EL linnudirektiiv reguleerib kõigi EL liikmesriikides leiduvate looduslike linnuliikide kaitset. Üldkohustusena, mis kehtib kõigi linnuliikide suhtes, näeb direktiivi artikkel 2 ette, et liikmesriigid peavad võtma vajalikke meetmeid liikide arvukuse hoidmiseks teatud tasemel.

Linnudirektiiv ei keelusta linnujahti täielikult – artikkel 7 lg 1 kohaselt võib lisa II loetletud liikidele siseriiklike õigusaktide kohaselt jahti pidada. Seejuures tuleb aga liikmesriikidel tagada, et jahipidamine ei ohusta nendele liikidele levikualal nende kaitsmiseks tehtud jõupingutusi. Art 7 lg 4 täpsustab veel, et liikmesriigid peavad tagama, et jahipidamine järgib asjaomaste linnuliikide mõistliku kasutamise ja nende arvukuse ökoloogiliselt tasakaalustatud piiramise põhimõtteid. Artikkel 8 ja lisa IV keelavad teatud püügi- ja transpordivahendite kasutamise linnujahil.

Eestis väikeulukite nimekirja kuuluvate liikide käsitus EL linnudirektiivis on esitatud tabelis 1.

3.3. Aafrika ja Euraasia rändveelindude kaitse kokkulepe

Aafrika ja Euraasia rändveelindude kaitse kokkulepe (nn AEWA-lepe) on rahvusvaheline lepe, millega Eesti ühines 2008. aastal. Leppe eesmärgiks on kaitsta Aafrika ja Euraasia regioonis esinevaid rändveelinde, eesmärgi täitmiseks on liikmesriikidele ette nähtud mitmeid kohustusi.

Leppe artikkel III lõike 2 punkti b kohaselt peavad leppega liitunud riigid mh tagama, et sellel leppe lisa II loetletud rändveelindude kasutus põhineb nende ökoloogiliste vajaduste kohta käival parimatel võimalikel teadmistel ning on nii liikide kui neid toetavate ökosüsteemide seisukohalt jätkusuutlik. Eestis väikeulukiteks nimekirja kuuluvate veelindude käsitus AEWA-leppes on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Väikeulukitest veelindude käsitus EL linnudirektiivis ja AEWA-leppes

Väikeulukite hulka kuuluv linnuliik	Kuulub EL linnudirektiivi II lisasse (jahiliigid)? (jah/ei)	AEWA leppe III lisa A kaitstavad asurkonnad, jaht lubatud erandina rahvusvah. kaitse tegevuskava alusel ja kui riik või EL on küsinud erandi B kasutamist tuleb reguleerida, et säilitada või saavutada asurkonna soodne seisund C jaht lubatud
rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	jah	A - alamliik <i>A. fabalis fabalis</i> C - alamliik <i>A. fabalis rossicus</i>
hallhani (<i>Anser anser</i>)	jah	C
suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	jah	C
kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	jah	võõrliik
valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	ei	C
viupart (<i>Anas penelope</i>)	jah	C
rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	jah	C
piilpart (<i>Anas crecca</i>)	jah	C

sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	jah	C
soopart (<i>Anas acuta</i>)	jah	C
rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	jah	C
luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	jah	B
punapea-vart (<i>Aythya ferina</i>)	jah	B
tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	jah	C
mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	jah	B
sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	jah	C

4. Linnujahi piirangute piisavus

4.1. JahiS sätestatud käitumiseeskirjade piisavus kõrgemalseisvate õigusaktide valguses

Kehtiv veelindude jahi regulatsioon, eriti just kütitavate lindude hulga määramise osas, tekitab kahtlusi, kas Eesti seadusandja on ette näinud piisavalt täpsed ja tõhusad reeglid, et tagada oma kohustusi, mis tulenevad põhiseadusest, EL linnudirektiivist ning rahvusvahelisest nn AEWA-leppest. Nimetatud kolm õigusakti panevad Eesti seadusandjale kohustuse kehtestada õiguslikud reeglid, mis tagavad veelindude jahi lähtudes avalikest huvidest ning teevad seda säästval, ökoloogiliselt tasakaalustatud ja jätkusuutlikul moel.

Nende kohustuse täitmisel on Eesti riigil teatav otsustusruum. Samas tuleneb erinevatest jahiseadusest kõrgemalseisvatest ja selle suhtes ülimuslikest õigustloovatest aktidest üheselt ja selgelt, et riigil on kohustus sätestada reeglid, mis:

- võimaldavad saada ülevaate kütitavate lindude hulgast ning;
- lähtudes avalikest huvidest laiemalt või konkreetselt üksikute linnuliikide arvukuse säilitamise või kasvatamise huvidest võimaldavad vajadusel lindude küttemist (nii küttemisviiside kui mahu osas) tõhusalt reguleerida, ja vajadusel piirata.

Tänapäeval kehtiv regulatsioon nendele nõuetele ei vasta. JahiS § 6 p 1 koosmõjus JahiS § 22 lg 3 p-ga 2 raskendavad oluliselt linnujahile mahuliste piirangute kehtestamist. Ka juhul, kui kõigil riigile kuuluvatele kinnistutel veelinnujaht täielikult keelata, ei ole tagatud, et eramaadel toimuv jaht on avalike huvidega kooskõlas, jätkusuutlik, mõistlik ning lähtub ökoloogilistest kriteeriumidest. JahiS § 22 lg 4 küll annab teatud võimaluse seada küttemismahule lisapiiranguid liigi kaitse tegevuskavaga, ent seda võimalust ei ole tänapäeval kasutatud ning seotud halduskoormuse tõttu ei saa seda pidada ka piisavalt paindlikuks ja tõhusaks meetmeks.

Isegi eeldusel, et praegu kütitakse Eestis veelinde nende asurkondade säilimist mitte kahjustavas mahus (st jaht on säästlik), ei lahenda senise olukorra jätkumine vastuolu avalike huvidega.

4.2. JahiS sätete piisavus praktikas esinevate probleemide lahendamiseks

Õigusraamistiku tõhusus sõltub lisaks kehtestatud käitumisreeglitele sellest, kui tõhusad on nende rikkumiste korral kohaldatavad sanktsioonid. Ühelt poolt on kehtivate reeglite rikkumise eest küll ette nähtud erinevad sanktsioonid, ent see üksi ei tähenda, et reeglid on piisavad praktikas esinevate probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks. Oluline on ka see, kas rikkumisi on võimalik tõhusalt tuvastada ning kas sanktsioonid on piisavalt ranged, et nende kohaldamine suunab isikuid õiguspäraselt käituma.

Möödutundetu, ebaeetiline ning kohati illegaalne jahiturism Eestisse toimub juba mitmendat hooaega, seejuures näitamata selgeid märke vähenemisest. Seetõttu võib üheselt järeldada, et JahiS sätted, mis on suunatud JahiS nõuete kontrollile ning ka sanktsioonid rikkumiste eest on praktikas esinevate probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks ebapiisavad.

Linnujahist ülevaate saamise ja jahi üle kontrolli teostamise seisukohalt on probleemne JahiS § 41 lg 1 p 1, mille kohaselt tuleb väikeuluki tabamisel teha jahiloale märke alles jahipäeva lõpus. Säte raskendab oluliselt Keskkonnainspektsiooni ametnikel järelevalve tegemist juhul, kui jahipidamine toimub jahipidaja elukoha läheduses. Keskkonnainspektsioonil puuduvad isikuid kontrollides tõhusad võimalused välja selgitada, kas isik on loale märkimata jahiulukitega parasjagu jahipäeva lõpetanuna teel koju või lihtsalt liikumas erinevate jahipidamiskohtade vahel ja jahipäev pole veel lõppenud. Seetõttu võib reegleid hõlpsasti kuritarvitades jätta jahipäeva jooksul hoiupaika toimetatud kütitud linnud jahiloale märkimata.

Praktikas on probleemiks ka jätkuvad õigusrikkumised kehtivate jahipidamise nõuete vastu, näiteks elektrooniliste peibutusvahendite kasutamine. See viitab sellele, et seniseid jahti korraldavate isikute (eelkõige maaomanike) või reegleid rikkuvate isikute suhtes kohaldatavaid sanktsioone või nende rakendamise viisi võib pidada ebapiisavaks. Välismaiste jahituristide puhul võib probleemiks olla ka nende teadmatus Eestis kehtivatest reeglitest (mis samas muidugi ei vabanda reeglite rikkumist).

5. Alternatiivsed võimalused probleemide lahendamiseks

Eelpool kirjeldatud probleemide lahendamine on teoreetiliselt võimalik kahel viisil. Esiteks on võimalik muuta teatud normide rakenduspraktikat. Teiseks võimaluseks, mida tuleks eelkõige kasutada siis, kui rakenduspraktika muutmine mingil põhjusel tulemust ei anna või realistlik ei ole, on õigusaktide muutmine. Läheneemisviisid ei ole ka teineteist välistavad, st vahel on õigustatud ka mõlema lähenemisviisi kasutamine kombineeritult. Alljärgnevalt on kirjeldatud peamisi põhimõttelisi võimalusi probleemide lahendamiseks ning antud esmane hinnang nende sobivusele.

5.1. Riigipoolse tõhusa kontrolli tagamine veelindude kütamise mahu üle

Muutused kehtiva õiguse rakenduspraktikas

Veelindude kütamise mahu osas oleks kehtivat õigust muutmata võimalik praktikas rakendada järgmisi meetmeid:

- 1) kaitse tegevuskavade kehtestamine väikeulukitest veelinnuliikide jaoks ja sellest tulenevalt piirangute seadmine kütamise mahule;
- 2) kütatismahule ja/või jahiajale piirangute kehtestamine KeA poolt antavatel jahilubadel ning riigivalitseja poolt riigimaadel maaomanikuna.

Esimese lahenduse tugevuseks oleks, et see võimaldaks reguleerida linnujahti kogu Eesti territooriumil, sõltumata maaomandi kuuluvusest. Lahendusel on samas ka olulised puudused: liigi kaitse tegevuskavade koostamine ja uuendamine on keerukad, aja- ja ressursikulukad tegevused, mistõttu ei ole tegemist kuigi paindliku süsteemiga. Samuti võimaldab kaitse tegevuskavade koostamine piirata jahti vaid lähtudes kütitavate lindude arvukusest, mitte aga muude avalike huvide kaitseks (nt linnujahi eetilise tagamiseks, kohalike elanike häirimise vähendamiseks jm).

Teise lahenduse puhul oleks riigi reageerimise võimalused küttemahuh piiramiseks oluliselt paindlikumad. Samas ei saa lahendust pidada probleemi täiel määral lahendavaks, kuna selle ilmselgeks puuduseks on piirangute ruumiline ulatus. Isegi kui rändveelindude jahti piirata väljaspool jahipiirkondi (ajaliselt) ning riigile kuuluvatel kinnisasjadel (nii ajaliselt kui mahuliselt), puudub kehtivas õiguses alus piirata lindude jahti mahtu eraomanike kinnistutel.

Nendel põhjustel võib kehtiva õiguse rakenduspraktika võimalusi pidada parimal juhul täiendavateks meetmeteks, mida rakendada koos õigustloovatesse aktidesse muudatuste tegemisega.

Muutused kehtivas õiguses

Võimalikud põhimõttelised muudatused õigustloovates aktides, mis aitaksid tagada kontrolli küttemahuh jätkusuutlikkuse ja eetilise osas, on järgmised:

- 1) Arvata rändveelinnud väikeulukite nimekirjast välja (selle tagajärjeks oleks sisuliselt jahikeeld nende liikidele);
- 2) Määrata kas jahindusnõukogu või KeA poolt kindlaks rändveelindude küttemahuh maht;
- 3) Määrata kas jahindusnõukogu või KeA poolt kindlaks rändveelindude küttemahuh jahipäevade (kogu-)arv;
- 4) Määrata kindlaks jahipidaja poolt jahipäeva jooksul küttemahuh lubatud lindude arv.

Esimene võimalus, mis sisuliselt tähendaks rändveelindude jahti keeldu, on erinevaid huvigruppe arvestades tõenäoliselt eaproportsionaalne. Nagu eelpool kirjeldatud, ei ole probleem mitte niivõrd nende lindude jahtimises kui sellises, kuivõrd jahipidamise viisis ja kohati mahus. Seega tuleks võimalusel eelistada lahendusi, mis aitaks piirata jahipidamist selliselt, et see oleks säästlik ning ühiskondlikult aktsepteeritav (sh kooskõlas jahipidamise hea tavaga). Jahi täielik keelustamine tuleks kõne alla vaid juhul, kui puuduvad isikute õiguseid vähem piiravad meetmed eesmärgi saavutamiseks.

Teiseks võimaluseks oleks piirata rändveelindude küttemahuh mahtu analoogselt uluksõraliste või suurkiskjate küttemahuhmahtudega. Esimesel juhul oleks küttemahuh üle otsustajaks piirkondlik jahindusnõukogu (kelle otsuste tegemine toimub konsensuslikult), teisel juhul Keskkonnaamet. Mõlema lahenduse puhul on tagatud, et riigil on otsustav roll küttemahuhmahtude seadmisel. Arvestades samas Eesti rahvusvahelisi kohustusi ning rändveelindude pikka rändeteekonda (mis läbib mitme jahindusnõukogu territooriumi), oleks eelistatav küttemahuhmahtu kindlaksmääramine Keskkonnaameti poolt. Mõlema lahenduse rakendamise eelduseks oleks see, et rändveelindudest moodustataks eraldi ulukite kategooria.

Rändveelindude ulukitena ümber kategoriseerimine omakorda võiks kaasa tuua ka põhimõttelise muudatuse jahilubade väljastamise korras. Kui jahilindude kui uue ulukikategooria isendite küttemahuh jaoks loa väljastamise kord võrdsustada suurulukite osas praegu kehtiva korraga, ei oleks maaomanikul enam õigust nõuda loa väljastamist tema enda poolt kindlaks määratud mahus.

Rändveelindudest eraldi ulukite kategooria moodustamisel oleks üheks peamiseks küsimuseks, kas ja kuidas peaks olema reguleeritud lubade väljastamine maaomanikele jahipidamiseks nende kinnistul. Jättes jahipiirkonna kasutajaga mitteseotud maaomanikud täielikult rändveelindude küttemahuh õigusest ilma, piirataks maaomaniku õiguseid võrreldes kehtiva õigusega oluliselt, mistõttu võib tekkida küsimus meetme proportsionaalsusest. Teisalt, kui jätta maaomanikele alles täna kehtiv õigus nõuda jahipiirkonna kasutajalt ühepoolset jahiloa väljastamist, on jätkuvalt oht, et maaomanikud nõuavad endale jahipiirkonna jaoks kindlaksmääratud küttemahuhmahtu piires küttemahuhõigust võimalikult suure mahus ning teostavad jahipidamise õigust ebaeetiliselt ja mitteaktsepteeritaval viisil. Samuti

võiks see viia olukorrani, kus jahipiirkonna kasutaja ise rändveelinde küttida ei saagi, kuna kindlaksmääratud mahu ulatuses nõuavad lubade väljastamist maaomanikud. Erinevate huvide tasakaalustamiseks tuleks seetõttu seada täiendavad piirangud küttida lubatud isendite arvule ühe jahipidaja kohta (vt selles osas allpool kirjeldatud lahendust).

Eeldades, et kütitavate isendite arv saab ühe jahipidaja kohta olema suhteliselt piiratud, võiks see kaasa tuua ka selle, et jahipidamine toimub eetilisel viisil, st ühe päevaga ei surmata ebamõistlikult suurt hulka linde. Kui see oht siiski esineb, tuleks täiendavalt kehtestada piirang sellele, mitu lindu jahimehe kohta ühes jahipäevas küttida tohib.

Analüüsi koostajate hinnangul ei ole käesolevale võimalusele mõistlikuks alternatiiviks Riigikogu menetluses olev eelnõu „Jahiseaduse §-ga 10¹ täiendamise ja püüasustusega väikesaarte seaduse § 5 lõike 1 täiendamise seadus“ (56 SE) ei oma esialgsel ega M. Soosaare ja R. Ratase muudatusettepanekutes väljapakutud kujul. Rändveelindude kaitseks on rahvusvahelise kohustuse võtnud Eesti riik ning selle kohustuste täitmise tagamine ei ole võimalik kohalikele omavalitsustele suuremate volituste andmisega.

Kolmandaks võimaluseks oleks määrata jahindusnõukogu või Keskkonnaameti poolt kindlaks n-ö summaarne jahipäevade arv, mille ulatuses jahti pidada ja jahilube väljastada võib. See variant eeldab rändveelindudest tingimata eraldi ulukite kategooria loomist ning kujutab endast kehtiva regulatsiooniga võrreldes põhimõttelist muudatust, kuna kehtiva õiguse (JahiS § 22) kohaselt lähtutakse ulukite küttimise reguleerimisel mahulistest piirangutest. Kuigi see oleks ka olemuslikult ebatäpsem viis lindude küttimismahu suunamiseks, võiks selle lahenduse eeliseks olla mõnevõrra väiksem halduskoormus. Vältimaks probleeme järelevalve teostamisel, tuleks seejuures jahiloale märkida konkreetsed kuupäevad, mil jahti võib pidada, mitte „x päeva vahemikus yy.yy-zz.zz“.

Sarnaselt küttimismahu kindlaksmääramisega (vt eelmine võimalus), on võtmeküsimuseks, millised peaksid olema maaomaniku õigused rändveelinde küttida. Sisulised kaalutlused on analoogsed eelmise variandiga. Sarnastel põhjustel tuleks täiendavalt seada piiranguid sellele, mitme jahipäeva ulatuses on ühel maaomanikul õigus jahiloa väljastamist taotleda.

Vältimaks ebaetilist jahipidamist, kus ühe jahipäeva jooksul surmataks ühe jahiseltskonna poolt ebamõistlikult suur arv linde, tuleks täiendavalt seada piirangud küttida lubatud isendite arvule ühe jahipidaja ja ühe jahipäeva kohta (vt selles osas allpool kirjeldatud lahendust).

Neljandaks võimaluseks oleks õiguslikult siduvalt (kas õigustloova aktiga või haldusaktiga) kindlaks määrata ühe jahipidaja poolt ühe jahipäeva jooksul küttida lubatud rändveelindude arv. Lahendus sobiks selleks, et lõpetada jahipidamine ebaetilisel viisil, surmates veelinde lühikese aja jooksul ebamõistlikult, jahipidamise hea tavaga vastuolus oleval ja ühiskondlikku hukkamõistu pälvival hulgal. Samuti aitaks see mõnevõrra vähendada kohalike elanike häiritust, piirates jahti ajal kestust. Teisalt ei võimaldaks lahendus saada suuremat kontrolli rändveelindude küttimise mahu üle, mis oleks tulenevalt EL linnudirektiivist ja AEWA lepest vajalik. Sel põhjusel näevad analüüsi koostajad seda eelkõige täiendava meetmena, mida tuleks praktikas esinevate probleemide täielikuks lahendamiseks kombineerida eelnevalt välja toodud alternatiividega.

5.2. Jahipidamisele seatud reeglite järgimise tagamine

Muutused kehtiva õiguse rakenduspraktikas

Karistuste preventiivne mõju sõltub kahest komponendist: ühelt poolt karistuse määrast, teiselt poolt aga selle kohaldamise tõenäosusest käitumisreegli rikkumise korral. Kehtivate jahipidamise reeglite ning võimalike tulevaste reeglite järgimise tagamiseks on võimalik ilma kehtivaid õigusnorme muutmata seega:

- 1) rakendada rikkumiste eest rangemaid karistusmäärasid ja eriti aresti;

2) teostada rohkem järelevalvet nõuete täitmise üle.

Rangemate karistusmäärade rakendamise võimalikkus sõltub eelkõige sellest, kuivõrd kõrgeid karistusmäärasid on rikkumiste korral täna rakendatud. Kahjuks puuduvad selle kohta analüüsi koostajatel täpsemad andmed. Ilmselge aga on, et selles osas on praktika muutmine võimalik vaid teatud määral – iga rikkumise eest ei ole võimalik määrata maksimumilähedast karistusmäära, läheneda tuleb juhtumipõhiselt. Eeldades, et seda põhimõtet on juba senini objektiivselt järgitud, on praktika muutmise võimalused ja selle mõju tagasihoidlikud. Eraldi probleemiks võib kujuneda see, et järelevalve teostaja seisukohalt oluliselt väiksema halduskoormusega kiirmenetluses võib väärteto eest määrata vaid kuni 200 trahviühiku suuruse rahatrahvi. Aresti kohaldamiseks on vaja arutada väärtetoasja maakohtus, mis tähendaks eriti suurt halduskoormuse kasvu.

Senisest sagedasem/ulatuslikum järelevalve võib olla põhimõtteliselt tõhus meede, see eeldab aga kas täiendavate ressursside eraldamist keskkonnajärelevalve teostamiseks või olemasolevate keskkonnajärelevalve ressursside suunamist veelindude jaahi alaste nõuete täitmise kontrollimiseks. Viimasel juhul on tagajärjeks järelevalve tõhususe vähenemine muudes valdkondades.

Muutused kehtivas õiguses

Kehtivate ja võimalike tulevaste jahipidamise nõuete järgimise paremaks tagamiseks on teoreetiliselt võimalik teha ka mitmeid muudatusi õigustloovates aktides. Peamisteks võimalusteks on:

- 1) suurendada karistusmäärasid erinevate rikkumiste eest;
- 2) sätestada täiendav vastutus maaomanikele selliste juhtudel, kui tema määratud isikud rikuvad jahipidamise nõudeid;
- 3) seada täiendavaid nõudeid välismaiste jahitunnistuste tunnustamisele;
- 4) anda võimalus jahipidamisõiguse äravõtmiseks ka selliste jahipidamise reeglite rikkumise korral, millega ei kaasne olulist kahju keskkonnale;
- 5) nõuda veelindude jahil jahiloale märke tegemist linnu tabamisel, mitte alles jahipäeva lõppedes.

Karistusmäärade suurendamine võiks teoreetiliselt olla tõhusaks võimaluseks rikkumisi vähendada. Senisest õiguskuulekama käitumise tagamise eelduseks on, et järelevalve toimub vähemalt sama tõhusalt kui senini. Samas on oluline silmas pidada, et suuremaid karistusi (üle 200 trahviühiku suuruseid rahatrahve, aresti) ei ole võimalik kohaldada kiirmenetluses, mis on võrreldes üldmenetlusega oluliselt väiksema halduskoormusega. Samuti on aresti kohaldamine karistusena võimalik vaid asja kohtulikult arutades, mis eeldatavasti toob samuti kaasa suurema halduskoormuse. Seega on see alternatiiv tegelikkuses tõhus vaid siis, kui suunata täiendavaid ressursse linnujahi nõuete üle järelevalve teostamiseks.

Maaomanikule täiendava vastutuse sätestamine juhul, kui tema määratud isikud rikuvad jahipidamise nõudeid, oleks suhteliselt pretseedenditu lahendus. Väärtegude osas on KarS § 23 kohaselt karistatav üksnes väärtetoosseisule vastava teo täideviimine, mitte aga kihutamine või kaasaaitamine. Kehtivas õiguskorras leiduvad siiski üksikud sätted, mis näevad ette vastutuse teiste isikute tegevuse eest. Nt liiklusseaduse (LS) § 204 näeb ette vastutuse registreerimata mootorsõiduki juhtima lubamise eest. See ja teised analoogsed LS sätted on siiski ette nähtud vaid sõiduki omaniku, valdaja või tehnonõuetele vastavuse või käitamise eest vastutava isiku poolt nõuetele mittevastava sõiduki (kui suurema ohu allika) kasutada lubamise korral.

Analoogia korras liiklusseaduse sätetega võiks võimalikuks pidada eraldi väärtetoosseisuloomist sellisteks puhkudeks, kus maaomanik annab enda määratud isikule kasutada keelatud jahipidamise vahendi või annab jahipidamisvahendi (eelkõige tulirelva) kasutada

isikule, kellel puudub selle kasutamise õigus. Samas ei oleks kohane sätestada täiendavat vastutust maaomanikule jahiseaduse nõuete rikkumise eest, mille sooritab kehtiva jahitunnistuse alusel tegutsev isik, kes kasutab talle kuuluvat relva. Kuna jahiluba väljastatakse maaomaniku soovil siiski tema määratud isikule, kes peab omama jahitunnistust, ei saa sellisel juhul pidada õigustatuks vastutuse laiendamist maaomanikule vaid vastutama peaks isik, kes reegleid rikub.

Välismaiste jahitunnistuste tunnustamisele täiendavate nõuete lisamine võiks olla proportsionaalne meede juhul, kui suurem osa välisriikide kodanike poolt sooritatud jahiseaduse nõuete rikkumisi on seotud nende väheste teadmistega Eesti seadusandlusest (kahjuks puuduvad analüüsi koostajatel selle kohta usaldusväärsed andmed). Nagu eelpool viidatud, peaksid jahitunnistuse alusel tegutsevad isikud ise vastutama jahiseaduse nõuete täitmise eest. Tagamaks, et neil on õiguspärase käitumise eeldusena piisavad teadmised Eestis kehtivatest jahipidamise reeglitest, on vastavate teadmiste kontroll enne jahiloa tunnustamist põhimõtteliselt õigustatud. Tagamaks meetme proportsionaalsus, ei tohiks vastav kontroll olla ülemäära keeruline ja koormav.

Jahipidamisõiguse äravõtmine lisakaristusena eeldab kehtivas õiguses jahialase kuriteo sooritamist (loodusliku loomastiku oluline kahjustamine küttimise nõuete rikkumisega). Seega eeldaks selle võimaluse rakendamine ka teiste jahipidamise nõuete rikkumise eest, et vastavad teod sätestataks väärteo asemel kuritegudena. Selline lahendus oleks väga suure tõenäosusega ebaproportsionaalne ning seetõttu ei hakata seda siinkohal lähemalt analüüsima.

Selleks, et tagada ülevaade tegelikult kütitavate veelindude arvust ning tagada võimalike küttimise mahu piirangute tõhus rakendamine, tuleks rändveelindude jahil nõuda jahiloale linnu tabamise osas märke tegemist viivitamata pärast linnu haavamist või surmamist (analoogselt suurulukitega). Kehtiv kord, kus märked tuleb teha alles jahipäeva lõpus, raskendab järelevalve teostamist ning võimaldab olulisi kuritarvitusi. Veelindude jahile ükskõik milliste mahupiirangute seadmine suurendaks veelgi motivatsiooni reegleid kuritarvitada. Märke kohese tegemise nõue oleks kuritarvituste vältimiseks kohane meede. Kuna puuduvad alternatiivsed, sama tõhusad viisid efektiivse järelevalve teostamise tagamiseks ning meede oleks ka mõõdukas arvestades reeglite järgimisega seotud avalikku huvi, oleks tegu proportsionaalse meetmega.

6. Eelistatud lahendused veelindude jahiga seotud probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks

Käesoleva analüüsi autorite hinnangul on veelindude jahiga seotud probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks eelistatud järgmised lahendused:

1. Määrata KeA poolt kindlaks rändveelindude küttimise maht Eesti territooriumil. Muudatus eeldaks rändveelindude kohtlemist JahiS ja selle alamaktides eraldi ulukikategoriana.
2. Määrata rändveelindudele jahi pidamiseks õiguse andvatel jahilubadel kindlaks konkreetse loa alusel küttida lubatav rändveelindude arv.
3. Määrata õigusaktidega ühtlasi ära maksimaalne rändveelindude arv, mille üks jahipidaja võib küttida ühe jahipäeva jooksul.
4. Seada keskkonnajärelevalve tegemisel prioriteediks rändveelindude jahi nõuete järgimise kontrolli, rakendades senisest rangemaid sanktsioone ning vajadusel suurendades JahiS-s väärteokoosseisude eest ette nähtud karistusmäärasid.
5. Eeldusel, et välismaiste jahipidajate puhul on probleemiks eelkõige nende teadlikkus Eestis kehtivatest reeglitest, seada võõrriigi jahitunnistuse tunnustamisel täiendavaks eelduseks Eesti jahipidamise nõuete teemalise teadmiste kontrolli edukas läbimine.
6. Sätestada, et veelindude jahil tuleb märge teha viivitamata pärast linnu haavamist või surmamist.

Eeltoodud meetmete rakendamine tervikliku komplektina aitaks tagada, et rändveelindude jaht oleks küll samaselt tänasega lubatud, ent samas oleks jaht kooskõlas Eesti põhiseaduse, EL linnudirektiivist ning AEWA-leppes tulenevate kohustustega ning avalike huvidega, mis mh on väljendatud jahipidamise heas tavas.